

Merisatama oli Ahtävän kirkon seudulla.

Ihmeellisiä perintätietoja

Ilkalle kirjoittanut Väinö Tuomaala

Karjalankoski Vetelissä. Tähän koske en hukki muinoin karjalainen kauppatukue arvokkaan lastinsa kanssa.

Kulkiessani keräämässä talteen vanhaa kansantietoutta, monet Evijärven vanhat sanoivat, että kun vielä Inan Pelto-Heikki eläisi! Hän tiesi kaikki vanhat asiat, niin kuin »Aapiskirjasta» olisi lukenut. Hänellä oli oikein »hevosen muisti».

Kun sain tietää, että Pelto-Heikin pojanjain — Matti Peltolalla on myöskin erikoisen hyvä muisti, lähdin hänen luokseen, että ehkä hän tietäisi jotain »tuhvansa» kertomuksia. Eikä arveluni osoittautunutkaan turhaksi. Hän nuoresta iästään huolimatta tiesi mitä ihmeellisimpiä tarinoita, jotka ovat sopusoinnissa historian kanssa.

Peltolan merkillisiä kertomuksia olen

Snellman, ”Joulukirje Eestin vapausotoreille”, kirjoittanut Erkki Ervamaa, ”Eestin tapahtumien johdosta”, kirjoittanut Eljas Simojoki, ”Myrskyn kohinassa”, kirjoittanut Erkki Ervamaa ja ”Aikansa ilmitöntä”, kirjoittanut Arne Somersalo kuin myös mainituissa numeroissa julkaistussa kirjoituksissa. ”Kapteeni Dunckerin muistolle”, ”Eestin kansan kunnian puolesta” ja ”Diktatuuri vaarassa” räikeätä kieltä käyttäen arvostellaan Eestissä nykyään vallitsevia oloja sekä osittain myös omassa maassamme satunteita tapahtumia ja että mainittu julkaisu, koska siinä jatkuvasti on käytetty tällaista kirjoitustapaa, on omiaan halventamaan voimassa olevaa valtio- ja yhteiskuntajärjestyksestä, vahingoittamaan Suomen suhteita ulkomaailmaan ja herättämään levottomuutta yleisön keskuudessa, johon nähden ja vaikkakaan luetellut kirjoitukset kukin sellaisinaan eivät ole siinä määrin rakenteita, että niiden kirjoittajat voitaisiin tuomita rangaistukseen, raastuvanoikeus harkitsee oikeaksi hylätä syytteen Eljas Simojokea, Arne Somersaloo, Erkki Ervamaata ja Aku Snellmania vastaan kirjoitusten kirjoittajina aiheuttomana sekä valtiolle ja yhteiskunnalle vahingollisen kiihityksen ehkäisemisestä huhtikuun 14 p:nä 1934 annetun lain 1 pykälän 1 kohdan sekä painovapaussalin 37 pykälän 3 kohdan nojalla tuomiota Allan Vilhelm Virkkusen ja Arne Somersalon mainitun aikakauslehden päätoimittajina kummankin 100:aan päivä-sakkoon, vastaten Virkkuselle 700 mk. ja Somersalolle 2000 mk., mitkä heidän on maksuvarojen puutteessa sovitettava 100 päivän vankeudella sekä julistaa mainitut lehtinumerot valtiolle menetetyiksi ja aikakauslehden lakkautetuksi 6 kuukaudeksi.

Muut vaatimukset puolin ja toisin hylättiin aiheuttomina.

Vaasan . . .

Jatkoa siv. 1.

ty kuin osittain hankkia. Varsinaiset ostot suoritetaan vasta vihkkaisten jälkeen.

Kirjastossa on tiloja yllin kyllin ja hyllyjä jää toistaiseksi tyhjäksi runsaanpuoleisesti. Lasten lukusaliin ei ole asetettu kirjoja ollenkaan, mutta sensijaan on järjestetty varsinaisten nuorten osasto. Kirjastossa tulee siten olemaan yleinen lainausosasto, nuorten lainausosasto lukusaleineen ja käsikir-

tässä lehdessä jo aikaisemmin syksyllä julkaisutkin.

*

Pronssikauden kaupan yhtenä keskuspaikkana oli Vuoksenvirran »Tiurinlinna». Tästä Tiurinlinnasta kulki karjalaisen kauppiaitten kauppatie Novgorodin kautta halki Venäjän Konstantinopoliin. Toinen kauppatie haaraantui Tiurinlinnasta Itämeren maakuntien kautta Riikaan. Tiurinlinnasta jatkui tämä karjalaisen kauppatie halki maakuntain ja erämaiden Pohjanmaalle Vetelin—Karjalan koskelle. Näihin aikoihin hukki karjalaisia kauppiaita arvokkaine lasteineen Perhonjoen Karjalankoskeen. Siitä on Vetelin Karjalankoski saanut nimensä.

Karjalankoskelta kauppatie edelleen kulki pitkän Perhonjokivarra Kakkolaan. Mutta kun Ruotsalaisia viikinkejä tuli Kakkolan seudulle, alkoi karjalaisen kauppiaiden sinne kulku tulla uhatuksi. Niinpä karjalaiset kauppatukustajat sitten muutivat tiesuuntansa Vetelin Karjalankoskelta pöki Nyköseen, josta edelleen Teerijärven Vähienkylien Danströmin kautta Evijärven Inan malle — Raisjärven alapaan kautta Raikorven kujaa Hyöpakan alle, josta kauppiaiden polku jatkui pitkän Evijärven rantaan Inankylän läpi Koivukankaan lahden perästä kautta Sydänmaan kylän tien suuntaa Lemppukselle, Lemppukselta edelleen Jutan kautta Viitsjönille, sieltä Juurikoskelle Ylälapforsin kylien kautta satamapaikkaan, joka silloin oli Ahtävän kirkon seudulla. Ahtävän kirkolta on nykyisin meren rantaan kymmeniä kilometrejä. Niin paljon on siitä lähtien meren ranta kohonnut.

Näihin aikoihin alkoi ruotsalainen asutus tunkeutua myöskin Ahtävänjokivarra ylöspäin, kohti kalarikasta Evijärveä. Mutta kun inalaiset huomasivat, että heidän alueillaan tunkeutu vierasta kansalaisuutta, alkoivat he käydä ruotsalaisten siirtymisiä vastustamaan. Avuksensa inalaiset saivat Tervajärven ja Vetelin suomalaisia. Myöskin karjalaiset kauppiat yhtyivät vastustamaan ruotsalaisten hyökkäyksiä sisämaahan. Karjalaisissa kaupparavaaneissa oli aina kymmenkunta, hyvillä aseilla varustettua miestä kauppatukueen suojelejoina.

Nykyisen, Evijärven Sydänmaan kylän Lemppuksen seutuvilla, syntyi verisiä yhteenottoja suomalaisten ja ruotsalaisten välillä. Lopulta suomalaiset kuitenkin pääsivät karjalaisen kauppiaitten asemien avulla voitolle. Ruotsalaiset työnnettiin takaisin aina Ahtävän Viitsjönin seuduille saakka. Viitsjönillä on vielä nykyäänkin suomalaisen ja ruotsalaisten asutuksen raja.

Sydänmaanmyllyssä ruotsalaisten ja suomalaisten välillä muinoin käydystä taisteluista on vieläkin jälellä merkkejä. Niiltä ajoilta ovat peräisin Sydänmaan kallioilla ja harjanteilla olevat kivivallitusten jätteet.

Karjalaisilla kauppiaila oli siihen aikaan kauppatavarana pronssiensineitä ja hopealautasia. Näillä esineillä kauppiat vaihtoivat erämaan asukkaita turkkiksi. Turkkiset kauppiat jälleen kävivät Konstantinopolissa vaihtamassa metalliesineisiin.

Inan Peltolassa on ennen usein ollut ystä reppuryssä. — Repolasta, Porajärveltä, Vuokkiniemeltä y.m. nämä n.s. reppuryssä — vanhain karjalaisen kauppiaitten jälkeläiset, olivat isänsä sanoneet edellä olevan lauseen tavalla tavalla hertta-

Nojautuen 11 päivänä marraskuuta 1922 annetun hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoimain tarpeeksi koskevan lain 6 ja 11 §:ään käsketään täten kaikki

Nurmon kunnassa

asuvat hevosten ja ajoneuvojen omistajat tuomaan kaikki 3 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat hevosesa ja täysin käyttökelpoiset talviajoneuvonsa erottamislupien laatimista varten allamainittuihin paikkoihin mainittuna aikana:

Ylijoen kylä Kouran kylään asti Kohtamäelle 6 p:nä maaliskuuta klo 9. Viitalan kylä, alkaen Kouran kylästä Knuuttilan ja Kortiesniemen kylät mukaan luettuna Mäntymaalle 7 p:nä maaliskuuta klo 9.

Loppu kuntaa Säätöpankin talolle 9 p:nä maaliskuuta klo 9.

Joka paikassa aloitetaan otto pienimmästä talonnumerosta alkaen.

Nurmossa 22 p. helmikuuta 1936.

Kunnallislautakunnan puolesta:

Matti Latikka. Esa Jaskari.

osakkaat, seen YF pidetään puulla ens Kokouk: me 12 §:s Lapua 1

1186

M

Ei il

V

myydään torissamm peakelloja kappoja, neja, gra kameronia; toripyörä, brownninki, Suomen Tekniikan tiet y.m.

1198

Yleisöltä

KIITOS.

Korkeimman siunasta kaikille, jotka muistivat minua, täyttäessäni 90 vuotta.

Isokyrössä 24.2. —36.

Maria Kurin.

rena silloin mahtavan kolmihääräisen Tiurinkosken keskellä. Saari on siten asemansa puolesta ollut hyvin suojattu, mutta lisäksi kaartaa saaren rantoja lähes parin metrin korkuinen, aikoinaan nähtävästi vielä muutenkin varustettu, ilman kalkkia tehty kivivalli. Vallin piirissä on vielä nähtävänä puolitoistakymmentä nelikulmaista kivistä huoneenperustaa. Todennäköisesti on linna, josta tehdyt aikaisemmat löydöt ovat 900-luvulta muinoinen kauppa. Itämaiden ja Länsi-Euroopan välinen silloinen kauppa käytti juuri Vuoksen reititä, kun se riittäisi suhteissaan oli esteettä kulkeusta Nevaa myöten.

Niinkuin huomaa, on edelläoleva tutkielma hyvin sopusoinnissa alussa esitetyn perintätiedon kanssa. — Vielä lainaan tähän kappaleen erästä kaustilaislain Ilmari Virkkalan tutkielmasta, joka tukee Matti Peltolan perimätietoa:

»Voimakas pohjoiseen työnnetty kainulainen asutuskeskus on ollut Kyrössä ja Vöyriillä noin 700 v. j.Kr.s. Sen on hävittänyt hämäläisten hyökkäys sisämaasta käsin. Sotaretki on suoritettu uiskoilla Livon lähteiden tietä. Kainulaiset ovat siirtyneet Pietarsaaren ja Kakkolan seuduille, jossa heitä ovat idästä ahdistaneet karjalaiset. Tässä ahdingossa ovat he pyytäneet norjalaisten apua. (Kainulais-suomalainen alue olikin etupäässä Länsi-Pohjan ja Helsingin maan käsittävää. Osa norjalais-helsinginkiläisiä avustaja-armeijaa asetui Porrasjokilaaksoon (Kruunupyy, Ahtävä, Teerijärvi) vakinaisiksi asukkaiksi n. 800 tienoilta j.Kr.s. ja norjalaisten vuorovaikutuksen kautta perustettiin ensimmäinen Pohjanmaan kristillinen kirkko Pietarsaaren norjalaisten suojeleuspöyhimyksen pyhän Olavin nimikoksi, siksi kerkesi tämä pitävä vallata niin tavattoman laajan alan, että siihen kuului ensin Kemikin, eli toisin sanoen koko kainulainen osa Pohjanmaata.»

Mies . . .

Jatkoa sivulta 1.

KIRKOT ABESSINIASSA YKSIMIELISESTI ITALIAA VASTUS. TAMASSA.

Addis-Abeba, Reuterin kautta 24. 2. (STT) Eräessä muhamedilaisten sunnuntaina järjestämässä kokouksessa, jossa oli läsnä n. 10,000 ihmistä pidettiin useita puheita, joissa tähdenneittiin Abessinian kaikkien kirkkojen sekä muhamedilaisten että kristittyjen välisen yksimielisyyden välttämättömyyttä italialaisten maahantunkeutumisen johdosta. Samanlaisia kokouksia on pidetty kaikkialla maassa.

TIEDUSTELUTOIMINTAA, ILMOITTA A ITALIAN PÄ-MAJA.

Aut perä

(Cl ja Sm A. BAGG.

Puhdas ayt 5 kertaa kuussa.

1197

M A K

Ilkan K

H.

Haapa

pystymets tieasemille Läh. Joh puh. 55 ja Seinäj.

P.

Kaikkiin

pa saa paikat Jörala.

Sel

Keskus

Sel Sel

VA

27.2 — na suori 4 pikakivi länteen pi jat ovat: Yttre, Rökär—Taul la mainitt lista.

1189